

§ 94 Ålders SIB i Österbotten

Samkommunens styrelsen 16.05.2022
1365/05.01.00/2022

Beredare Vähäkangas Pia

Österbotten har sedan år 2019 deltagit i beredningen av projektet Ålders-SIB (Social Impact Bound) tillsammans med Samkommunen för social- och hälsovårdstjänster i Södra Savolax (Essote), Sitra och Arbets- och näringsministeriet. SIB är en modell som strävar efter kostnadseffektivitet genom att satsa på förebyggande verksamhetsmodeller, där man drar nytta av den kompetens som finns inom den privata serviceproduktionen och tredje sektorn. Den offentliga organisationen fastställer vilka mål den vill uppnå med hjälp av förebyggande interventioner. Samtidigt fastslås ett penningarvode som utbetalas till den som producerar interventionen om målet uppnås. Interventionen ska vara en sådan som har verkningsfullhet både för samhället och på klientnivå. Den ska exempelvis förebygga/minska behovet av service dygnet runt.

Beredningsprocessen för Ålders-SIB i Österbotten har bestått av följande faser:

1. Fastställa mål – (mätare: andelen över 75-åringar som bor hemma)

Under handledning av Sitra togs målen för Österbotten fram på tre utvecklingstillfällen för verkningsfullheten våren 2019. Kommunrepresentanter, representanter från tredje sektorn och projektarbetare deltog i arbetet. Det heltäckande målet för hemmaboende fastlogs till att över 94 % av över 75-åringarna ska bo hemma år 2025.

2. Identifiera målgrupp

Den målgrupp som skulle dra nytta av de förebyggande interventionerna togs fram genom att under handledning av Sitra göra en undersökning, där Kristinestad, Vasa, Korsholm, Närpes och Jakobstadsnejden deltog. Data sammanställdes utgående från servicebehovet för klienterna inom hemvården och serviceboende med heldygnsomsorg (n = 669). Enligt resultaten (ESIOR Oy 2020) använder klienter som har utmaningar i rörelseförmåga samt tre eller flera hälsoproblem mer social- och hälsovårdstjänster jämfört med dem som har färre än tre problem. Även om den kostnadseffektiva gränssytan identifierades, konstaterades att det behövs mer information om verkningsfullheten på klientnivå.

3. Fastställa mål på klientnivå

Arbets- och näringsministeriet anställde en utredare (Annele Uurtamo, slutrapport som bilaga) som hade i uppdrag att identifiera klientnyttan och fastställa målen på klientnivå. Under utredningsarbetet konstaterades det att den som skulle ha nytta av en förebyggande intervention är en person över 70 år, som har svårigheter med att gå, har upplevt ensamhet och har utmaningar med psykisk ohälsa. Följande nyckelmål presenterades för verkningsfullheten: (1) minskad ensamhet, (2) bättre gångförmåga, (3) servicebehovet försvinner eller minskar. Det konstaterades att det behövs en uppföljningsundersökning av användningen av servicen för att identifiera konkreta kostnadsuppgifter som beskriver kostnadseffektiviteten.

4. Fastställa nyckeltal och indikatorer för kostnadseffektivitet (SIB modell)

För att fastställa slutgiltiga nyckeltal och kostnadsuppgifter för en konkret kostnadseffektiv SIB modell krävs en uppföljningsundersökning. Undersökningen planeras att genomföras genom att analysera serviceanvändningen bland befolkningen i Österbotten (registerundersökning). En mer detaljerad forskningsplan kommer att utarbetas. Undersökningen är tänkt att genomföras hösten 2022.

Faserna 1–3 som beskrevs ovan har hittills ingått i beredningsarbetet för Ålders-SIB. För att beredningen av SIB-modellen ska kunna övergå till fas 4 och beredningsarbetet i Österbotten fortsätta, krävs ställningstagande av välfärdssamkommunens styrelse. Då fas 4 förverkligats är det möjligt att utarbeta en slutlig Ålders-SIB-modell för Österbotten och ta i bruk den år 2023.

Sektordirektör, äldre personer Vähäkangas Pia föreslår:

att styrelsen beslutar att beredningsarbetet för Ålders-SIB i Österbotten (fas 4) fortsätter och att registerundersökningen kan planeras och genomföras hösten 2022. Ett enskilt beslut fattas om ibruktagningsprocessen av Österbottens Ålders- SIB modellen i slutet av år 2022 då modellen utarbetats.

Beslut:

Styrelsen godkände förslaget efter en diskussion.

Tilläggsuppgifter ges: Pia Vähäkangas, telefonnummer: 040 805 1455, pia.vahakangas@ovph.fi